

Op weg naar
2030

**DUURZAME
ONTWIKKELINGS
DOELSTELLINGEN**

17 DOELSTELLINGEN OM ONZE WERELD TE TRANSFORMEREN

Educatief pakket vanaf 10 jaar

DEPARTEMENT
OMGEVING

west-vlaanderen
de gedreven provincie

Samenwerking tussen Provincie West-Vlaanderen en de Vlaamse overheid

DUURZAME ONTWIKKELINGS DOELSTELLINGEN

Op weg naar 2030 Handleiding voor de leerkracht

Doel

De leerlingen maken spelenderwijs kennis met de SDG's. Wat zijn de SDG's en hoe passen ze in hun dagelijks leven? Daarnaast zien ze in dat het erg belangrijk is om dagelijks duurzame keuzes te maken.

Vooraf

- Neem vooraf deze fiche grondig door. Dit bespaart een hoop vragen tijdens de activiteit.
- Deel vooraf de groepjes in. Dit bespaart tijd.
- Wil je graag wat extra info over de SDG's? Lees dan zeker de bijlage voor de leerkracht en surf naar www.sdgs.be/nl.

Materiaal

Bak met:

- Doos met puzzelstukken
- 6 spellen (3 keer 2 dezelfde)
- 6 SDG-fiches

Duurzaam =
Genoeg voor iedereen
voor altijd en overal

10 min

1. Inleiding

De leerkracht kadert kort de SDG's aan de leerlingen

"De SDG's (DOD's) zijn duurzame ontwikkelingsdoelen die werden opgesteld door de Verenigde Naties.

We moeten er naar streven om deze doelstellingen wereldwijd te behalen tegen 2030. Hier zijn geen voorwaarden aan verbonden. Het is enkel een actieplan dat ons moet helpen om een duurzame planeet te creëren. Het actieplan wordt ook wel Agenda 2030 genoemd. Vandaar de naam van deze module 'Op weg naar 2030' "

"Wat betekent dit voor ons? Iedereen zal zijn steentje moeten bijdragen. Mensen moeten warm gemaakt worden om duurzame keuzes te maken en positieve acties te ondernemen."

Extra info voor de leerkracht in bijlage

Startactiviteit: 'Bij wie hoor ik-puzzel'

Doel van het spel

De leerlingen ontdekken de 17 SDG's.

Hoe werkt het?

Geef elke leerling 1 of 2 puzzelstukken. Zorg dat alle 32 stukken uitgedeeld zijn. Sommige leerlingen zullen dus meer dan 1 puzzelstuk vast hebben.

Op de puzzelstukken staan SDG's en foto's. Bij elke SDG hoort 1 foto.

De leerlingen proberen de juiste stukken bij elkaar te leggen.

Maak de puzzel op de locatie waar je het spel zult spelen.

SDG 17 krijgen de leerlingen niet, deze wordt nadien in het midden gelegd. Leg kort uit wat deze inhoudt: "SDG 17 zorgt dat er wordt samengewerkt om de andere doelstellingen te behalen." Tijdens het spel gebruiken we deze SDG meestal niet.

De oplossing van de puzzel wordt hier niet verder besproken.

Nadat de leerlingen de verschillende spellen hebben gespeeld, kan dit wel verder besproken worden.

Laat de puzzel dus liggen tot op het einde van de activiteit.

Materiaal

- 34 puzzelstukken

Tip

Terwijl de leerlingen de puzzel maken heb je even tijd om de bakken rond te zetten.

De SDG's – Sustainable development goals of de duurzame ontwikkelingsdoelen

De duurzame ontwikkelingsdoelen zijn 17 wereldwijde doelstellingen die onze planeet en het leven er op moeten beschermen.

1. Geen armoede
Stop armoede overal en in elke vorm.

10. Ongelijkheid verminderen
Gelijke rechten en kansen voor iedereen.
Meer gelijkheid tussen landen.

2. Geen honger
Stop honger, iedereen heeft voldoende voedsel.

11. Duurzame steden en gemeenschappen
Veilige en leefbare steden voor mens en natuur.

3. Goede gezondheid en welzijn
Iedereen kan gezond leven en voelt zich gelukkig.

12. Verantwoorde consumptie en productie
Producten en voeding maken met respect voor mens en natuur. We verbruiken minder dan wat de natuur ons biedt en vermijden afval.

4. Kwaliteitsonderwijs
Alle kinderen krijgen goed onderwijs. Iedereen krijgt de kans om zijn leven lang bij te leren.

13. Klimaatactie
De klimaatverandering tegengaan en de gevolgen van de klimaatverandering aanpakken.

5. Gendergelijkheid
Gelijke rechten voor mannen en vrouwen.

14. Leven in het water
Beschermen van het leven in rivieren, zeeën en oceanen.

6. Schoon water en sanitair
Zuiver en betaalbaar drinkwater voor iedereen.
Propere toiletten en wasplaatsen voor iedereen.

15. Leven op het land
Beschermen van het leven op land. Voldoende ruimte teruggeven aan de natuur.

7. Betaalbare en duurzame energie
Iedereen heeft toegang tot betaalbare energie zonder schade aan de natuur te berokkenen.

16. Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten
Iedereen heeft een veilige plaats om te leven.
Beschermen van de rechten van alle mensen.
Voldoende ondersteuning voor iedereen.

8. Eerlijk werk en economische groei
Werk voor iedereen met respect voor mensenrechten en het milieu.

17. Partnerschap om doelstellingen te bereiken
Samenwerken om de 16 vorige doelstellingen te realiseren.

9. Industrie, innovatie en infrastructuur
Een evenwicht tussen ruimte voor de mens en ruimte voor de natuur. Milieuvriendelijke industrie en onderzoek om dit te bevorderen.

2. Gezelschapsspellen

Groepsverdeling

Vorm groepjes met 4, maximum 5, leerlingen. Je kunt maximum 6 groepjes laten spelen. Elke groep krijgt een SDG-fiche. Daarop staan de 17 SDG's met een kort woordje uitleg.

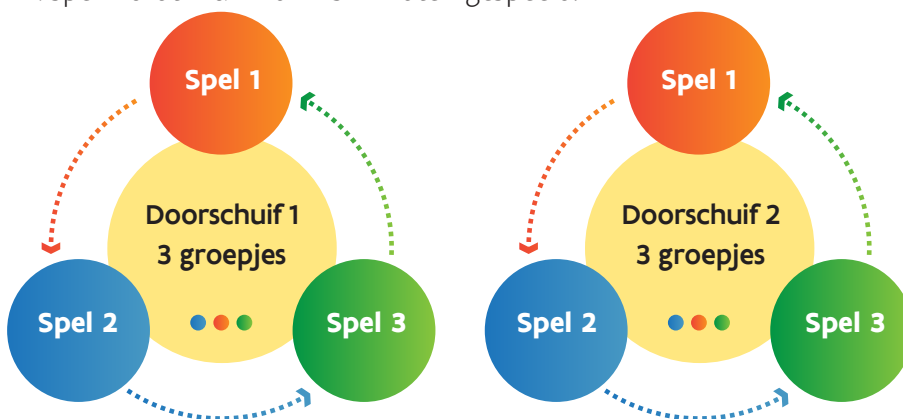
Gezelschapsspellen

De leerlingen leren de SDG's beter kennen aan de hand van verschillende gezelschapsspellen.

De leerlingen leren spelenderwijs bij over:

- **Spel 1 – Pak de uil** (zie pagina 10)
Koppel foto's aan de SDG's
- **Spel 2 – SDG-pictionary** (zie pagina 12)
De SDG's in het dagelijks leven
- **Spel 3 – SDG-evenwichtsspel** (zie pagina 15)
Wat kan je zelf doen voor een duurzame wereld?

De groepjes spelen 3 gezelschapsspellen. Werk met 2 doorschuifsystemen. Elk spel wordt maximum 15 minuten gespeeld.

Aan de slag

De leerlingen nemen hun spellendoos. Hierin vinden ze de speluitleg die ze volledig zelf kunnen doornemen. Zonder extra uitleg van de leerkracht moeten ze hier mee aan de slag kunnen. Voor elk spel is er een winnaar.

De oplossingen voor de leerkracht staan in bijlage.

45 min

Materiaal

- doos met 3 keer 2 dezelfde spellen

De spellen zijn soms gebaseerd op bestaande gezelschapsspellen. Benadruk dat de spelregels daarom niet exact dezelfde zijn.

3. Verwerking

De leerlingen leerden de verschillende SDG's kennen.

Klopt de puzzel die aan het begin van het spel gemaakt werd? Overloop dit kort en bespreek.

Vraag hen of ze nu een engagement willen aangaan:

- Wat willen ze zelf doen in hun eigen leven om hieraan bij te dragen?
- Welke duurzame keuzes zullen zij in de toekomst maken?
- Kunnen ze met de hele klas actie ondernemen?

Dit kunnen ze vastleggen door een foto te nemen van de hele groep met de puzzelstukken.

5 min

Tip

Tijd over?

Welk verband zien de leerlingen tussen de SDG en de foto? Kunnen ze ook relaties leggen met andere SDG's? Dan wordt het pas boeiend!

Plaats alle leerlingen in en rond het kader voor een leuke foto als herinnering aan deze activiteit.

Tip

Laat ze wijzen naar de SDG die ze zelf belangrijk vinden en waarvoor ze iets willen doen.

Bijlage voor de leerkracht

- SDG staat voor **Sustainable Development Goal**.
- In het Nederlands noemen we dit de **Duurzame OntwikkelingsDoelstellingen**, afgekort DOD's.
- In september 2015 werden deze aangenomen door de VN. 193 lidstaten tekenden uiteindelijk het akkoord voor Agenda 2030.
- De doelen vormen één geheel maar focussen wel op 3 dimensies: het economische, het sociale en het ecologische.
- De 17 SDG's zijn gekoppeld aan 169 targets die men hoopt te bereiken tegen 2030.
- De SDG's kunnen ook opgedeeld worden in 5 grote thema's: mensen, planeet, welvaart, vrede en partnerschap.
- Online hebben 7,8 miljoen mensen meegestemd op hun favoriete thema's.
- De SDG's zijn vrijblijvend en niet bindend. Er is wel grote politieke en morele druk om de Agenda te realiseren.
- Meer info op www.sdgs.be/nl

Hier kan je gratis brochures over de SDG's aanvragen voor de school.
<https://www.sdgs.be/nl/bronnen/vraag-uw-sdg-brochures-aan>

Linken met interessante youtube filmpjes

Wat zijn de SDG's? Waar komen ze vandaan? Wat betekenen ze?
<https://www.youtube.com/watch?v=b6qPnu82OVU>

Wat is duurzaam en wat betekent duurzame ontwikkeling?
<https://www.youtube.com/watch?v=7V8oFI4GYMY>

Ontdek de verschillende dimensies van de SDG's (enkel voor leerkrachten).
<https://www.youtube.com/watch?v=Fb79wExHkCU>

Wat betekenen de SDG's voor gemeenten?
<https://www.youtube.com/watch?v=WFkOdjAHTx0>

Op weg naar 2030

15 min

Pak de uil

Doel

Verzamel zo veel mogelijk fotokaarten.

Vorbereiding

Zet de uil in het midden en leg de braakballen er naast.

Leg aan beide kanten een stapel SDG-kaarten. Zorg dat de kaarten met de SDG naar boven liggen. De stapel met fotokaarten leg je bij 1 speler.

Deze kaarten liggen met de foto's naar beneden.

Spelverloop

Bekijk de SDG's die op tafel liggen. Begrijp je ze niet goed, neem dan de infokaart en lees de bijhorende uitleg. Het spel kan nu starten.

Start

1 speler draait de fotokaarten.

De anderen grijpen om het snelst de totem wanneer een foto verschijnt die bij één van de twee SDG-kaarten hoort.

Juist Je krijgt de SDG- en de fotokaart.

Fout Je neemt een braakbal. De fotokaart wordt onderaan de stapel gelegd. Bij de **tweede fout**, geef je een kaart van je eigen stapel aan een speler naar keuze en leg je de braakbal terug.

Controle

Op de achterkant van de SDG-kaart staan de 2 foto's die er bij passen.

Joker

Bij deze kaart mag je altijd de totem grijpen! De winnaar krijgt deze kaart en neemt ook één van de twee SDG-kaarten.

Vervolg

De winnaar van de kaarten is de volgende om de fotokaarten om te draaien. Steek de omgedraaide fotokaarten van de vorige speler onderaan de stapel.

Einde van het spel

Het spel is gedaan wanneer alle SDG-kaarten zijn uitgespeeld of de tijd om is. De eindwinnaar is de speler met de meeste kaarten.

Leg alle kaarten terug op de correcte stapel voor de volgende groep.

Materiaal

- Fotokaarten
- SDG-kaarten
- Totem (uil)
- 5 braakballen
- 2 Infokaarten SDG's

In dit spel maakt het niet uit wie er begint.

Grijp je met meerdere de totem, dan wint de onderste hand.

Pak de uil

Overzicht van de passende foto's bij de SDG-kaarten.

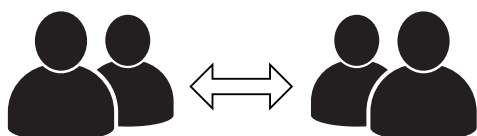
SDG-pictionary

Doel

Raad om ter meest woorden uit het dagelijks leven.

Vorbereiding

Vorm 2 teams, want je speelt tegen elkaar.
Leg de puzzels met de woorden naar beneden.
Leg het krijtbordje met krijt tussen jullie.

Spelverloop

1. Team 1 gaat van start

- Draai aan het rad. Het rad komt op een SDG te staan. Neem 1 puzzelstuk van de juiste SDG. Team 2 draait op dat moment onmiddellijk de zandloper om.
- De speler leest in stilte wat op het puzzelstuk staat en zorgt er voor dat zijn medespeler uit team 1 het kan raden. Hij kan dit doen door het uit te beelden **of** te tekenen.

Het woord heeft steeds iets te maken met de SDG waar de wijzer op terecht komt.

Heb je het woord geraden, dan krijg je een punt.

Je kunt niet passen. Lukt het echt niet om te raden dan is je beurt om.

Kan je medespeler het uiteindelijk niet raden, dan kan het andere team jullie punt stelen als zij het wel kunnen raden.

2. Hierna is het de beurt aan team 2.

De winnaar?

Wanneer de tijd om is, is de ploeg met het meeste punten gewonnen.

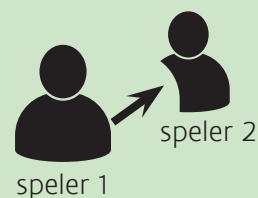
15 min

Materiaal

- Doos met puzzels
- Zandloper
- Krijtbordje met krijt (of iets anders)
- Rad
- Infokaart SDG's

Het team met de jongste speler mag beginnen.

WOORDPUZZELS

1 Geld

1 Kledij

1 Bedelen

1 Eten

2 Bord

2 Brood

2 Drank

2 Koelkast

3 Medicatie

3 Dokter

3 Ziekenhuis

3 Vaccin

4 School

4 Leerkracht

4 Rekenen

4 Lezen

5 Holebi

5 Loon

5 Bouwvakker

5 Huisvrouw

6 Douche

6 Toilet

6 Waterput

6 Riool

7 Zonnepaneel

7 Windmolen

7 Zonlicht

7 Groen

8 Computer

8 Vrachtwagen

8 Verkopen

8 Bureau

9 Fabriek

9 Appartement

9 Labo

9 Elektriciteit

10 Arm

10 Rijk

10 Godsdienst

10 Vluchteling

11 Fiets

11 Park

11 Bus

11 Uitlaatgassen

12 Vlees

12 Afval

12 Seizoen

12 Landbouw

WOORDPUZZELS

13 Storm

13 Overstroming

13 Droogte

13 Ijsberg

15 Dier

15 Plant

15 Hout

15 Regenwoud

14 Walvis

14 Zee

14 Oceaan

14 Strand

16 Oorlog

16 Rechtbank

16 Gevangenis

16 Politie

Op weg naar 2030

15 min

SDG-evenwichtsspel

Doel

Zet om ter meest visjes op de walvis.

Duurzaam =
Genoeg
voor iedereen
voor altijd

Vorbereiding

Verdeel de groep in 2 teams.

Elk team krijgt een set met visjes. Zet de walvis recht; voorzie een effen ondergrond. Leg de stapel met kaartjes in het midden met de tekst naar beneden.

Spelverloop

Team 1 neemt een kaart en leest de vraag voor. Daar staan keuzes, stellingen of meerkeuzevragen op.

Team 2 beantwoordt de vraag.

Wanneer je een keuze maakt, is dit de betere keuze voor een duurzaam milieu, daarom niet de perfecte keuze.

Je krijgt een visje bij een juist antwoord. Zet het visje meteen op de walvis. Verzamel met je team zoveel mogelijk visjes door elkaar om beurt vragen te stellen. De visjes mogen één keer vallen. Vallen ze een tweede keer, verlies je het spel.

De walvis met het meeste visjes bij het eindsignaal is de winnaar!

Materiaal

- Kaartjes
- 2 sets mert vissen
- Infokaart SDG's

Het team met de grootste speler mag beginnen.

Draai de zandloper om

Deze ronde mag max. 10 minuten duren

**Kies je in de zomer voor aardbeien of ananas?
Maak de meest duurzame keuze.**

Antwoord

Aardbeien
Ananas wordt niet gekweekt in België.
Het transport van dit product naar België
is absoluut niet duurzaam.
Kies voor lokale producten.

**Ga je op reis met de auto of met het vliegtuig?
Maak de meest duurzame keuze.**

Antwoord

Kies de auto
Het vliegtuig zorgt voor nog meer
CO₂-uitstoot.

**Een plastic flesje (bijvoorbeeld een flesje
water) heeft minstens 400 jaar nodig om
te vergaan. Juist of fout?**

Antwoord

Juist
Plastic is erg schadelijk voor het milieu.
Vermijd dus plastic waar het kan.
Gebruik herbruikbare flessen.

**Hoeveel water verbruik je gemiddeld per
minuut bij het douchen?
5 liter (½ emmer) of 10 liter (1 emmer)**

Antwoord

10 liter per minuut
Reken om hoeveel emmers je vult
tijdens 1 douchebeurt.
Douch niet langer dan 5 min en draai de
kraan dicht wanneer je je inzeept.

**Maak de meest duurzame keuze.
Eén kilo rundvlees eten of 50 kilometer
met de auto rijden?**

Antwoord

50 kilometer met de auto rijden
Eén kilo rundvlees produceren heeft
gemiddeld dezelfde uitstoot als 100
kilometer met de auto rijden.

**Heeft surfen op het internet invloed op
het milieu?**

Antwoord

Ja
Wist je dat 1 uur op google gelijk staat
aan 32 km rijden met de auto?
Om alle servers die google gebruikt te
laten draaien is heel wat elektriciteit nodig.
Dat zorgt voor heel wat CO₂-uitstoot.

**Hoeveel restafval produceert een
gemiddeld Vlaams gezin per jaar?
149 kg of 549 kg**

Antwoord

549 kg per jaar
Vermijd zoveel mogelijk verpakking
en ander afval als je iets koopt.

**Op een verpakking van voeding staat
'Ten minste houdbaar tot'.
Dat betekent:
a) niet meer opeten na deze datum
b) als het er nog goed uitziet en lekker ruikt
kan je het nog gebruiken**

Antwoord

b

**Welke appels kies je in de supermarkt:
6 losse of 6 verpakte appels?
Maak de meest duurzame keuze.**

Antwoord

6 losse appels
Verpakkingen zijn niet duurzaam voor
het milieu. Neem zelf je verpakkingen
voor groenten en fruit mee naar de
winkel.

**Voor hoeveel gezinnen in België produceren
windmolens op zee vanaf 2020?
600 000 of 1 400 000?**

Antwoord

1 400 000 gezinnen
In totaal zijn dit 376 windmolens.

**Een screensaver (schermbeveiliging) op je
computer bespaart energie.
Waar of niet waar?**

Antwoord

Niet waar
Een screensaver kost juist extra energie,
vooral als hij beweegt. Schakel je scherm
uit als je even niet op de computer werkt.

**Een elektrische auto is duurzaam.
Waar of niet waar?**

Antwoord

Niet waar
Een elektrische auto rijdt schoner,
maar is vervuילend om te maken.
Er zijn ook niet genoeg grondstoffen om
iedereen elektrisch te laten rijden.

**Kies je voor kledij uit België of China?
Maak de meest duurzame keuze.**

Antwoord

Kledij uit België
Het transport van kledij is absoluut
niet duurzaam. Kies daarom voor
Belgische kledij. Bovendien weet je niet
of goedkope kledij uit andere landen in
eerlijke omstandigheden is gemaakt.
Er komt gedwongen (kinder)arbeid voor,
lange werkdagen of extreem lage lonen.

**Mag een papiertje van de keukenrol
in de GFT-bak?
(GFT-bak = groenten-, fruit- en
tuinafvalbak)**

Antwoord

Ja
Juist sorteren is erg belangrijk
voor het milieu.

**Waarom besteedt een gezin in België het
meest energie?
Het verwarmen van de woning of het
gebruik van de wagen.**

Antwoord

Verwarmen van de woning
Een woning verwarmen kost heel
veel energie en is dus absoluut niet
duurzaam. Daarom is men steeds op zoek
naar alternatieven zoals
windenergie, zonnepanelen ...

**Waarvoor verbruikt men het meest water?
Het maken van 1 katoenen t-shirt of
1 jeansbroek.**

Antwoord
1 jeansbroek
Voor de productie van 1 jeansbroek is 10 000 liter water nodig. Voor de productie van 1 katoenen t-shirt is 2700 liter water nodig.

**Kies je in de winter voor spruitjes of
tomaten?
Maak de meest duurzame keuze.**

Antwoord
Spruitjes
Ze worden in de winter geoogst. Voor het kweken van tomaten moeten in de winter serres verwarmd worden en dat zorgt voor CO2-uitstoot. Kies daarom voor seizoensgebonden groenten.

**Wanneer eet je appels?
In mei of september?
Maak de meest duurzame keuze.**

Antwoord
September
Dit is het seizoen waarin wij hier in België appels oogsten. In de winter, lente of zomer komen ze niet van hier en zijn dus niet duurzaam.

**Wat duurt langst om te vergaan in de
natuur?
Een colablikje of glas?**

Antwoord
Glas
Glas vergaat nooit. Een colablikje is volledig verdwenen na ongeveer 200 jaar.

**Hoeveel energie bespaar je gemiddeld
door een graadje lager te stoken?
3% of 7%**

Antwoord
7%
Draai je de thermostaat van 21° C naar 19° C dan bespaar je 14% energie.

**Verpak je je boterhammen in een
boterhamendoos of in aluminiumfolie?
Maak de meest duurzame keuze.**

Antwoord
Een boterhamendoos
Aluminiumfolie is absoluut niet duurzaam omdat men ontzettend veel energie nodig heeft voor de productie. Ook de ontginning van bauxiet om aluminium te maken is enorm vervuילend.

**Kweek je zelf je groenten of koop je ze in
de supermarkt?
Maak de meest duurzame keuze.**

Antwoord
Kweek zelf je groenten
Ga je toch naar de winkel, kies dan voor lokaal geteelde groenten. Als het kan ook biologisch. Dat is beter voor het milieu én onze gezondheid.

**Welke energiebron zal het snelst uitgeput zijn?
Aardolie of windenergie**

Antwoord
Aardolie
Windenergie is onuitputtelijk.

**Hoe warmer een apparaat wordt, hoe
groter het energieverbruik.
Juist of fout?**

Antwoord
Juist
Laat je gsm niet de hele nacht opladen. Dat is absoluut niet nodig en verbruikt ontzettend veel energie.

**Wat verbruikt de meeste stroom per uur?
Een computer of een televisie**

Antwoord
Een computer

**Kies je voor led lichtjes op elektriciteit of
met batterijen in de kerstboom?
Maak de meest duurzame keuze.**

Antwoord
Elektriciteit is de betere keuze. Batterijen zijn niet duurzaam omdat men voor de productie er van ontzettend veel grondstoffen en energie nodig heeft.

**Waarvoor verbruikt men het meest water?
Het produceren van 1 kg rijst of 1 kg
rundvlees**

Antwoord
1 kg rundvlees
Voor de productie van 1 kg rundvlees is 16 000 liter water nodig. (drinkwater voor de runderen, water voor productie veevoeder, water voor het productieproces in de vleesbedrijven...) Voor de productie van 1 kg rijst is 3000 liter water nodig.

**Kies je in juli voor kersen of peren?
Maak de meest duurzame keuze.**

Antwoord
Kersen
Peren worden pas later op het jaar geoogst, dus in juli zal je geen lokale peren vinden. Het is belangrijk om seizoensgebonden fruit te eten.

**Wat verbranden veel elektriciteitscentrales
om stroom op te wekken?
a) Aardolie, steenkool en aardgas
b) Benzine en diesel**

Antwoord
Aardolie, steenkool en aardgas
Deze fossiele brandstoffen zijn ontzettend vervuילend. Een alternatief is bijvoorbeeld windenergie.

**Een boom zorgt voor verkoeling.
Met hoeveel aircó's kan je de koelkracht
van een grote boom gemiddeld
vergelijken?
5 aircó's of 10 aircó's**

Antwoord
Met 10 aircó's
Plant dus bomen voor verkoeling.

DUURZAME ONTWIKKELINGS DOELSTELLINGEN

17 DOELSTELLINGEN OM ONZE WERELD TE TRANSFORMEREN

